

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 22533/2024
25.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, Марије Терзић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужила: АА из ..., ББ из ..., ВВ из ... и ГГ из ..., чији је заједнички пуномоћник Златимир Стевановић, адвокат из ..., против тужене ДД из ..., чији је пуномоћник Дејан Тренчић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизијама тужила изјављеној против решења Апелационог суда у Нишу Гж 36/23 од 26.12.2023. године и допунског решења истог суда Гж 36/23 од 21.08.2024. године, у седници одржаној 25.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужила изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 36/23 од 26.12.2023. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужила изјављена против решења Апелационог суда у Нишу Гж 36/23 од 21.08.2024. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу, Судска јединица у Власотинцу П 10213/20 од 07.07.2022. године, ставом I изреке, усвојен је тужбени захтев тужила па је према туженој утврђено да је уговор о доживотном издржавању РЗ 101/05 од 13.12.2005. године, оверен пред Општинским судом у Власотинцу између сада пок. ЂЂ, бив. из ..., као примаоца издржавања и тужене ДД, као даваоца издржавања, ништав и без правног дејства. Ставом II изреке, утврђено је да је тужила ГГ из ..., по основу сопственог доприноса и стицања за време трајања породичне заједнице и по основу наслеђа иза смрти супруга, пок. ЕЕ, бив. из ..., сувласница у обиму од 3/4 идеалних делова породичне стамбене зграде – објекта бр. 1 изграђеног на к.п. бр. ... КО ... – ..., површине 83 м2, а који је објекат код СКН у Власотинцу у ЛН бр. ... КО ... - ..., укњижен на пок. ЂЂ, бив. из ..., у обиму 1/1, што је тужена дужна да призна. Ставом III изреке, утврђено је према туженој да заоставштину сада пок. ЂЂ, бив. из ..., представља право сувојине у обиму од 1/4 идеалних делова сувласничких делова породичне стамбене зграде –

објекта бр. 1, изграђеног на к.п. бр. ... КО ... – ..., површине 83 м2, што је тужена дужна да призна. Ставом IV изреке, тужена је обавезана да тужиљама солидарно накнади трошкове парничног поступка у износу од 384.450,00 динара, са законском затезном каматом на износ од 382.550,00 динара, од дана извршности пресуде па до исплате.

Апелациони суд у Нишу је након одржане расправе, пресудом Гж 36/23 од 26.12.2023. године, ставом првим изреке, укинуо пресуду Основног суда у Лесковцу, Судска јединица у Власотинцу П 10213/20 од 07.07.2022. године и пресудио тако што је одбио тужбени захтев тужиља којим су тражиле да суд према туженој утврди да је уговор о доживотном издржавању РЗ 101/05 од 13.12.2005. године, оверен пред Општинским судом у Власотинцу између сада пок. ЂЂ, бив. из ..., као примаоца издржавања и тужене ДД, као даваоца издржавања, ништав и без правног дејства, као неоснован. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље ГГ из ..., којим је тражила да суд утврди да је тужиља по основу сопственог доприноса и стицања за време трајања породичне заједнице и по основу наслеђа иза смрти супруга, пок. ЕЕ бив. из ..., сувласница у обиму од 3/4 идеалних сувласничких делова породичне стамбене зграде – објекта бр. 1 изграђеног на к.п. бр. ... КО ... - ..., површине 83 м2, а који објекат је код СКН у Власотинцу у ЛН бр. ... КО ... – ..., укњижен на пок ЂЂ, бив. из ..., у обиму 1/1, што је тужена дужна да призна, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиља којим су тражиле да се утврди према туженој да заоставштину сада пок. ЂЂ, бив. из ... представља право сусвојине у обиму од 1/4 идеалних сувласничких делова породичне стамбене зграде – објекта бр. 1 изграђеног на к.п. бр. ... КО ... - ..., површине 83 м2, што је тужена дужна да призна, као неоснован. Ставом четвртим изреке, тужиље су обавезане да туженој солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 189.800,00 динара.

Решењем Апелационог суда у Нишу Гж 36/23 од 21.08.2024. године, одбијен је предлог тужиља АА, ББ и ВВ од 25.03.2024. године, за доношење допунске пресуде.

Против наведених одлука (пресуде и решења), другостепеног суда, тужиље су изјавиле благовремене ревизије због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужена је доставила одговор на ревизију тужиље изјављену против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 36/23 од 26.12.2023. године, захтевајући накнаду трошкова ревизијског поступка.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408., у вези члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23), и утврдио да је ревизија тужиља неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Наводи ревизије ревидената о учињеној битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374. став 1., у вези члана 8. Закона о парничном поступку, пред другостепеним судом, су без утицаја на одлучивање, јер се односе на оспоравање оцене доказа. Суд одлучује по свом уверењу, на основу савезне и брижљиве оцене сваког доказа засебно, свих доказа као целине и на основу резултата

целокупног поступка, које ће чињенице да узме као доказане, у смислу одредбе члана 8. Закона о парничном поступку. Начело слободне оцене доказа карактерише одсуство законом утврђених правила о избору доказа и њиховом рангирању према доказној снази. Суд, у сваком конкретном случају, сходно резултату истраживања, слободно формира своје уверење о доказаним, односно недоказаним чињеницама. Слободна оцена доказа подразумева и слободу избора доказних средстава. Не ради се о ускраћивању права на расправљање кад суд одбије да изведе предложени доказ. Такву одлуку суд доноси јер он руководи главном расправом, о поступку се изводе они докази и утврђују оне чињенице које су битне за одлучивање о тужбеном захтеву. Супротно поступање суд, било би противно начелу економичности прописаном одредбом члана 10. Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, након одржане расправе пред другостепеним судом, тужиље АА, ББ и ВВ су сестре, а тужила ГГ им је мајка. Покојни ЕЕ био им је отац, а супруг тужиље ГГ. Покојни ЂЂ и пок. ЕЕ су били браћа, при чему је тужена супруга пок. ЂЂ, који је преминуо 14.07.2015. године и није оставио наследнике првог наследног реда, јер није имао деце. Између сада пок. ЂЂ, као примаоца издржавања и његове супруге, тужене ДД, као даваоца издржавања, пред Општинским судом у Власотинцу је закључен и оверен уговор о доживотном издржавању РЗ 101/05 од 13.12.2015. године, који су тужиље оспориле у оставинском поступку О 2026/15 од 25.05.2016. године, па су упућене на парницу ради доказивања непуноважности тог уговора. У време закључења уговора о доживотном издржавању, пок. ЂЂ био је доброг здравственог стања, али се озбиљно разболео септембра 2014. године када је имао проблем са плућима, преживео је шлог, након чега се тешко кретао, а леву руку није могао да користи, па је преминуо у јулу 2015. године. Сада пок. ЂЂ био је у лошим односима са тужилама, због чега нису имали никакве контакте, па се о њему једино старала тужена, како пре, тако и после закључења уговора о доживотном издржавању. Неспорно је да је тужена сносила све трошкове сахране, подушја и подизања надгробног споменика пок. ЂЂ. У време када је закључен спорни уговор о доживотном издржавању, ЂЂ је радио код извесног ЖЖ на ... у селу ... код ..., сезонски, по неколико месеци са прекидима, затим је радио као ..., чувао стоку, обрађивао башту и обављао лакше послове, док је тужена имала стално запослење и редовне приходе. Кућа која је предмет парнице грађена је од 1963. до 1965. године у време када су чланови породичног и економског домаћинства били сада пок. ЕЕ, сада пок. ЂЂ и њихови родитељи ЗЗ и ИИ, као и тужила ГГ. Тужила ГГ и сада пок. ЕЕ закључили су брак 1963. године, док су сада пок. ЂЂ и тужена закључили брак 1984. године. У изградњи куће учествовали су сви чланови домаћинства у том периоду, осим сада пок. ЂЂ који је био малолетан и похађао средњу школу. Након тога, на истом плацу изграђена је нова кућа 1971. године. У време грађења нове куће, сви су живели у породичној и економској заједници у старој кући која је предмет ове парнице. У нову кућу су се уселили тужила ГГ и њен супруг ЕЕ са децом, тужилама АА, ББ и ВВ, док су у старој кући остали тужена и њен супруг ЂЂ, као и свекар ЗЗ. Реконструкција и доградња старе куће вршена је 1986. године, када је, уместо таванице од трске, изграђена бетонска плоча и спрат, а постављен је и нови кров. Спрат се састоји од предсобља, две велике собе, једне мање собе, као и две терасе, на којима је постављена ограда, а радове су финансирали тужена и њен супруг, сада пок. ЂЂ. Свекар тужене ЗЗ и девер ЕЕ су радили зидарске радове на изградњи спрата, а помагали су и ЂЂ другови из фирме "...", када је постављена плоча. Од изградње нове куће, тужила ГГ и пок. ЕЕ, више нису живели у старој кући која је предмет ове парнице. Парцела бр. ... КО ... и све

зграде у катастру непокретности биле су уписане на ИИ, свекрву тужиље ГГ и тужене. Након смрти ИИ 20.05.1978. године, у оставинском поступку О 164/78, синови оставиље, ЕЕ и ЂЂ, као и супруг ЗЗ, споразумно су поделили њену заоставштину, тако што је сину ЕЕ припала нова кућа, са једном помоћном зградом и 1/2 идеалних делова плаца, док је сину ЂЂ припала стара кућа бр. ..., у Ул. ... са једном помоћном зградом и 1/2 делова плаца, тј. онако како су се поделили и користили. Нова кућа је изграђена без грађевинске дозволе па није уписана у катастар непокретности, због чега није посебно наведена у оставинском решењу у ком су наведени подаци из листа непокретности. Уговором о поклону Ов .../..., покојни ЂЂ је поклонио свом оцу ЗЗ 1/2 имовине коју је наследио од ИИ, тј. половину старе куће и 1/4 плаца, да би ту исту имовину наследио иза смрти покојног ЗЗ, на основу споразума са братом ЕЕ у оставинском поступку вођеним под бр. О 154/92. У оставинским решењима су наведени подаци о непокретностима из ЛН бр. ... КО ... – ..., у ком није уписана нова кућа, али је несумњиво да је та кућа припала сада пок. ЕЕ, што међу странкама није било спорно.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је закључио да уговор о доживотном издржавању, који је предмет овог спора, није ништав правни посао у смислу одредбе члана 51, 52. и 53. Закона о облигационим односима, имајући у виду да је закључен у време када су односи примаоца издржавања ЂЂ, са тужиљама били озбиљно и трајно поремећени, па је он једино могао да очекује помоћ о своје супруге, даваоца издржавања, тужене ДД, да се о њему стара, брине и да га лечи. У време закључења уговора, ЂЂ није имао стални посао, док је тужена имала редовна примања, а уговор је извршаван 10 година. Последњих шест месеци, ЂЂ је био озбиљно болестан и била му је неопходна туђа нега и помоћ, а о њему се старала искључиво тужена, која је сносила трошкове сахране, подушја и подизања надгробног споменика, иако то није била њена уговорна обавеза, што такође показује њен однос према примаоцу издржавања. Због тога, другостепени суд налази да предметни уговор није закључен из недопуштених побуда, већ у циљу да се примаоцу издржавања обезбеди издржавање и задовољење свих његових потреба, а у случају болести нега и лечење. По оцени другостепеног суда, тужиља ГГ јесте наследник свог супруга пок. ЕЕ, бив. из ... и решењем о наслеђивању Општинског суда у Власотинцу О 268/05 од 16.08.2005. године је оглашена за наследника на његовој целокупној заоставштини. Међутим, предмет заоставштине пок. ЕЕ није била породична стамбена зграда – објекат бр. 1 изграђен на к.п. бр. ... КО ... – ... површине 83 м², јер покојни ЕЕ није имао било какав удео у тој непокретности. Та непокретност била је предмет оставинског поступка иза пок. ИИ, О 164/78 од 05.12.1978. године и тада је за наследника на целој кући бр. ... у Ул. ... (породична стамбена зграда – објекат бр. 1), оглашен син ЂЂ (супруг тужене), на основу споразума синова ЕЕ и ЂЂ и супруга ЗЗ. Уговором о поклону Ов .../... од 30.01.1984. године, ЂЂ је поклонио свом оцу, поклонопримцу ЗЗ, једну идеалну половину предметне куће, да би ту половину куће наследио иза смрти пок. ЗЗ решењем о наслеђивању О 154/92 од 17.02.1993. године, које је донето на основу споразума браће, ЂЂ и ЕЕ, те је тако поново постао власник целе куће. Тужиља ГГ, није наследник свекрве и свекра, пок. ИИ и пок. ЗЗ ни по праву представљања по покојном супругу ЕЕ, јер је заоставштину пок. ИИ и пок. ЗЗ расправљена правноснажним судским решењима о наслеђивању, што значи да тужиља ГГ нема право својине на предметној кући по основу наслеђа иза пок. супруга ЕЕ. Неспорно је да је тужиља ГГ била члан породичне и економске заједнице у време изградње предметне породичне стамбене зграде, међутим, та породична зграда је реконструисана и дограђена тако што је изграђен спрат 1986.године, у време кад је

породица тужиле ГГ живела у засебном домаћинству, у новој кући, док је тужена са супругом ЂЂнаставила да живи, у посебном домаћинству у старој (предметној) кући. Од изградње нове куће, 1971.године, тужила ГГ је живела са супругом ЕЕ и децом у новој кући, тако што се у време реконструкције и доградње предметне куће, њени власници били ЂЂ и ЗЗ са уделима од по 1/2, пошто је ЂЂ поклонио ЗЗ половину куће 1974. године. Реконструкцију и доградњу куће су финансирали тужена и њен супруг ЂЂ, за себе. Неспорно је да је радове изводио и сада пок. ЕЕ коме је тужила ГГ вероватно помагала, али не ради стицања својинских права на изграђеном спрату, већ као помоћ брату ЂЂ. Изграђени спрат предметне куће био је искључива својина ЂЂ и тужене. Исто тако, нову кућу су 1971. године градили сви чланови породичне и економске заједнице коју је чинио и сада пок. ЂЂ, јер су сви заједно живели у приземној старој кући, али је нова кућа грађена за сада пок. ЕЕ и његову породицу и само су се они уселили у нову кућу, што тужена и сада пок. ЂЂ никада нису спорили тужили и сада пок. ЕЕ. Пошто тужила ГГ нема својинска права на изграђеном спрату предметне куће по основу сопственог доприноса у изградњи, те пошто она није доказала колико износи њен удео у односу на целу предметну зграду која се састоји од приземља и спрата (поткровља) по основу доприноса у изградњи приземља предметне зграде, следи да је било нужно вредност изграђеног приземља ставити у однос са вредношћу целе куће (приземља и спрата), како би се утврдило колико износ допринос тужиле ГГ у односу на целу предметну породичну стамбену зграду, а те чињенице нису утврђиване нити су предлагани докази ради утврђивања истих (вештачење вештака грађевинске струке), то, по мишљењу другостепеног суда, тужила ГГ није доказала колико износи њен сувласнички удео у породичној стамбеној згради, по основу сопственог доприноса. Осим тога, по оцени другостепеног суда, за тај тужбени захтев тужиле ГГ, не постоји ни потпуна пасивна легитимација, јер када се тражи утврђење права својине по основу стицања у породичној заједници, тужбом морају бити обухваћени сви чланови породичне заједнице односно њихови законски наследници што значи да је тужбом поред тужене ДД требало да буду обухваћене као тужене и тужилине ћерке АА, ББ и ВВ као законске наследнице свог покојног оца ЕЕ и по праву представљања покојне ИИ и покојног ЗЗ.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је, одбијањем тужбених захтева тужила, правилно применио материјално право.

Одредбом члана 51. Закона о облигационим односима, прописано је да свака уговорна обавезе мора имати допуштен основ (став 1.) а основ је недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима (став 2.). Ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав у смислу одредбе члана 52. истог закона. Побуда из којих је уговор закључен не утичу на његову пуноважност у смислу одредбе члана 53. став 1. Закона о облигационим односима. Али, ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да закључи уговор иако је то други уговарач знао или је морао знати, уговор ће бити без дејства (став 2.).

Заједничка имовина чланова породичне заједнице прописана је одредбом члана 195. Породичног закона тако што је то имовина коју су заједно са супружницима, односно ванбрачним партнерима, стекли радом чланови њихове породице у току трајања заједнице живота у породичној заједници (став 1.). Члановима породице у смислу става 1. овог члана сматрају се крви, тазбински и адоктивни сродници супружници супружника односно ванбрачних партнера који заједно са њима живе

(став 2.). На имовинске односе чланова породичне заједнице сходно се примењују одредбе Породичног закона о имовинским односима супружника, осим одредбе члана 176. став 2. (уписивање у јавни регистар) и члана 180. став 2. (претпоставка о једнаким уделима), на основу одредбе члана 195. став 3. Породичног закона.

У конкретном случају, предметни уговор о доживотном издржавању има допуштени основ имајући у виду да је примаоцу издржавања била потребна нега и издржавање коју му је тужена, давалац издржавања пружала како у периоду пре, тако и након закључења уговора, све до смрти примаоца издржавања који је умро скоро 10 година након закључења уговора. Тужиле су свој тужбени захтев за утврђење ништавости предметног уговора о доживотном издржавању засновале на тврдњи да није закључен ради издржавања примаоца издржавања јер њему није било неопходно издржавање, већ у циљу изигравања њихових наследних права као законских наследника другог наследног реда. Међутим, тужиле ту чињеницу нису доказале пошто је, супротно томе, другостепени суд утврдио да прималац издржавања, у време закључења предметног уговора, није имао сталан посао док је тужена имала редовна примања, а такође је утврдио да је прималац издржавања био болестан што је и био узрок његове смрти, те да се о њему искључиво старала тужена која је сносила трошкове његове сахране, подушја и подизања надгробног споменика, иако то није била њена уговорна обавеза. Тужилца ГГ није доказала висину свог учешћа у изградњи дела предметне породичне стамбене зграде у време када је у њој живела, као члан породичног домаћинства, а била је дужна у смислу одредбе члана 228. Закона о парничном поступку, па је другостепени суд правилно о њеном тужбеном захтеву одлучио применом правила о терету доказивања у смислу одредбе члана 231. став 1. и 2. истог Закона. ЂЂ није био сувласник предметне куће у делу од 1/4, како тужиле неосновано тврде, већ њен искључиви власник јер је постигао споразум са својим братом ЕЕ, након смрти њиховог оца, покојног ЗЗ, решењем о наслеђивању О 154/92 од 17.02.1993. године, да предметна кућа припадне у искључово власништво ЂЂ, имајући у виду да је он, са супругом, у њој живео, док је ЕЕ, у искључиву својину, припала новоизграђена кућа коју су, за потребе њега и његове породице изградили сви чланови породичне заједнице. С тим у вези, погрешан закључак другостепеног суда о непотпуној пасивној легитимацији, на који ревиденти у ревизији указују, није од утицаја на одлучивање јер је тужбени захтев тужиле, из горе наведених разлога, неоснован, а њиховом тужбом су, као странке, обухваћена сва лица која су нужни супарничари, у смислу одредбе члана 211. став 2. Закона о парничном поступку.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку, имајући у виду његов исход.

На основу одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке, имајући у виду да ревиденти неосновано у ревизији указују на погрешну примену материјалног права.

Врховни суд је испитао дозвољеност ревизије тужилца изјављене против решења другостепеног суда Гж 36/23 од 21.08.2024. године, у смислу одредбе члана 410. став 2. тачка 5. у вези члана 420. став 1. и 6. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија недозвољена.

Одредбом члана 420. став 1. Закона о парничном поступку прописано је да странке могу да изјаве ревизију и против решења другостепеног суда којом је поступак правноснажно окончан.

Побијаним решењем одбијен је предлог тужиља АА, ББ и ВВ за доношење допунске пресуде, што значи да се не ради о решењу другостепеног суда којим је поступак правноснажно окончан.

На основу одредбе члана 413. у вези члана 420. став 6. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Трошкови ревизијског поступка на име ангажовања пуномоћника, адвоката, за састав одговора на ревизију и за судске таксе, туженој нису били потребни у смислу одредбе члана 154. Закона о парничном поступку.

На основу одредбе члана 165. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**